

Polónyi István egyetemi tanár

A FELSŐOKTATÁS MINŐSÉGÜGYE

**„Mit várunk-mit várhatunk?”
Nézőpontok a felsőoktatás minőségügyéről”**

**OFI konferencia
2009. november 27**

A minőség

- A minőségmenedzsment klasszikusai – **Crosby és Jurán** - arra tanítanak bennünket, hogy
 - a minőség megfelelés a felhasználó igényeinek, s
 - a minőség-ellenőrzés pedig a termékek, szolgáltatás vizsgálata, összevetése a vevők igényeivel.
- Az oktatás minőségügyében ugyanakkor a felhasználó, a vevő lényegében semmilyen szerepet nem kap, sőt **rosszalló fejcsóválás és felháborodás** szokta az oktatás hallgatójának, résztvevőjének, vagy végzettjeinek jogait feszegető felvetést kísérni.

Minőségbiztosítás az oktatásban

- **A kommerciális minőségbiztosítási modellek oktatási alkalmazása úgy tűnik komoly problémákkal küzd.**
 - **Setényi János** írja: "A TQM Egyesült Államokbeli szorgalmazása gyakran a felismerhetetlenségig „felvizezett” oktatásügyi megoldásokat eredményezett, Az ISO finnországi szorgalmazása kifulladásig, nem utolsósorban a tanácsadókkal szembeni általános ellenállás miatt."
 - **Radó Péter** is igen keményen fogalmaz a közoktatási minőségbiztosítással kapcsolatban: „A Comenius-program hatására az oktatási intézmények egy szűk körében többé-kevésbé elterjedtek a minőségirányítás egyszerűbb technikái. Végtelenül csekély azonban azoknak az intézményeknek a száma, ahol ez rendszeres, önértékelésen alapuló és tanulásfejlesztési célokat kitűző iskolafejlesztést indított el."
 - **Csoma Gyula** a minőségbiztosítás oktatási alkalmazását pusztán időrabló papírmunkának ítéli s azt írja, hogy „.... a legjobb elfelejteni, hogy a gazdasági fogantatású és minőségbiztosításnak nevezett konstrukció valóban azonos az oktatási-képzési minőség biztosításával...." Mint írja: az oktatás, a képzés ügyeiben – az intézményi és az állami tennivalók sorában egyaránt – a minőségbiztosítás pótcselekvéssé vált.

A hazai felsőoktatás minősegbiztosítása

- **Bálint Julianna írja:**
 - „A minőség megvalósításában és értékelésében legkevésbé fejlődött a felsőoktatás.
 - nem ismerték fel, hogy a minőségirányítás módszerei és eszköztára segítséget jelenthetnek a változtatások és fejlesztések megvalósításához;.....
 - az akkreditációhoz és az éves felülvizsgálatokhoz szükséges önértékelési és minősegbiztosítási tevékenységek inkább vezettek látszattevékenységekhez, mint valódi helyzetfelméréshez és minőségfejlesztéshez.”

Oktatásminőség – oktatás-gazdaságtan

- **Oktatásgazdasági aspektusból** nem nehéz megérteni ennek az okát:
 - **Az oktatás társadalmi integrációja redisztributív, s**
 - **a redisztributívan integrált szolgáltatók a redisztributor felé igazolják tevékenységüket, adminisztrálják szolgáltatásukat**
 - **a szolgáltatás tényleges igénybe vevői sokkal kevésbé befolyásolják magatartásukat, mint piaci integráció esetében,** ahol a szolgáltatók ki vannak szolgáltatva a vevők döntéseinek.
- **A minőségbiztosítás tehát**
 - **a versenyszférában alapvetően a vevők megnyerésének meghatározó eszköze,** s ezért a sikeresség fontos tényezője, -
 - **a redisztributív szférákban a fenntartó megnyugtatásának eszköze.**

A humboldti egyetem

- **A humboldti egyetem-modell**
 - **lényege** a kari tagozódás, s a karok, tanszékek, a professzorok, illetve vezető oktatók körül kialakult kiskollektívák viszonylag nagyfokú önállósága jellemez,
 - **a meghatározó motiváció az akadémiai reputáció, a tudományos elismertség.**
 - Ezen az egyetem – ami a mai tömegegyetemekhez viszonyítva joggal nevezhető elit egyetemnek
- **Itt a minőségbiztosításnak számos intézményen belüli mechanizmusa volt**
 - részint az oktatók minőségének biztosítása (a **doktorálástól a habilitációig**) részint
 - a hallgatók visszajelzésének lehetővé tétele.

A posthumboldti egyetem

- **A humboldti egyetem-modell** a XX. század hatvanas éveinek vége felé **válságba jutott** - Okok :
 - a befoglaló gazdaságok teherviselő-képességének végeessége, s
 - a felsőoktatás tömegesedése
- A posthumboldti **egyetem motivációs rendszere** - a korábbi szinte kizárólagos tudományosság helyett **egy hármass erőtér** határozta meg:
 - a klasszikus akadémiai reputáció (**tudományosság**),
 - a bürokratikus koordináció (**állami utasítások, szabályozások**) és
 - **a piac.**
- Ebben a rendszerben már nem elegendő a hagyományos kizárólag az oktatók és hallgatók kisközösségeire épülő hagyományos minőségbiztosítás.
- **Ez vezet el az akkreditáció kialakulásához.**

Az akkreditáció

- Az akkreditáció persze sérti a professzorok, a tanszékek és a karok autonómiáját,
- DE megőrzik a **szféra** autonómiáját azzal, hogy az akkreditációs testületek alapvetően a felsőoktatási szféra képviselőiből állnak, s viszonylag jelentős az önállóságuk.
- Mint Kozma Tamás rámutat: az akkreditáció az egyetemi autonómiát úgy próbálja átmenteni, hogy az akkreditációs testületek a felsőoktatási szféra autonóm testületei, - kisebb-nagyobb kormányzati kontrollal.
- Mint Kozma írja az Minden akkreditációs politika kormányzati politika - akkor is, ha ezt az akkreditációs szervezet az Önképében és Önmeghatározásában nem vagy csak részlegesen ismeri el. **A felsőoktatási akkreditáció - mint kormányzati politika - Európában kormányzati válasz a felsőoktatási expanzióra.**

A szolgáltató/vállalkozó egyetem

- A tömegesedés további előrehaladtával a nagyüzemmé, nagyszolgáltatóvá váló felsőoktatásnak
- A gazdálkodó, vagy szolgáltató egyetemeken „a „főhatalom” a **professzorok, professzori testületek, az akadémiai stáb kezéből kicsúszik, és átkerül az adminisztratív stábhoz, az egyetemi menedzserekhez.**”
- A szolgáltató egyetemek igyekeznek szerves kapcsolatba kerülni régiójukkal – hallgatóik mellett megrendelőik, gazdasági kapcsolataik nagy része is onnan kerül ki. A kutatási, fejlesztési, innovációs témák megválasztása során meghatározó szerepet játszik a hasznosíthatóság, a bevételszerzés.
- A szolgáltató egyetemek egyik legradikálisabb fajtája a vállalkozói egyetem. Ennek legfontosabb jellemzői:
 - **a vállalkozói egyetem erős és professzionális menedzsmentet épít ki;**
 - **létrehozza az ún. fejlesztő perifériákat;**
 - **a finanszírozás diverzifikált, különböző jellegű forrásokból származnak a bevételek (főleg K+F+I irányából);**
 - **erős és stimulált akadémiai háttérrel rendelkező;**
 - **az egyetem egészét áthatja a vállalkozói kultúra.**
- Itt már **el kell mozdulnia a kommerciális minőségbiztosítás felé.** – Hiszen egyre nyilvánvalóbban **a hallgatókból él, a hallgatóknak és a befoglaló régióknak nyújtott oktatási, kutatási, és egyéb szolgáltatásokból él.** És ezzel **a minőségbiztosítás túllép az akkreditáción.**

Mert mi is a baj az akkreditációval?

- **1.) A belterjesség** A MAB összetételét vizsgálva: a plénum valamennyi (41) szereplője között mindössze 2 hallgató (5%) és 3 nem felsőoktatási dolgozó (7%) szerepel. A belterjesség nyilvánvaló.
- **2.) Az akkreditációs bizottság szerepvavara** – a nyilvánvalóan intézményi érdekképviselői elvek alapján és szándékkal delegált tagok aligha lehetnek a minőség pártatlan képviselői. Tehát akkor állunk legközelebb az akkreditációs bizottság tényleges funkciójához, ha azt mondjuk, hogy a felsőoktatási intézmények minőségével kapcsolatos oktatáspolitikai egyeztető testület.
- **3. Az akadémiai szemlélet** - Az akkreditációs bizottság belterjes felsőoktatási – és azon belül is erősen egyetemi, akadémiai - összetételével függ az is össze, hogy a minőségnek meghatározóan az akadémiai elemeit helyezi előtérbe. Sem a szakmai tapasztalatnak, sem a felhasználói szféra, sem a hallgatók, vagy a végzetek véleményének nincs szerepe az akkreditációban, azt meghatározóan az akadémiai értékek dominálják.
- **4.) A független szakértők és a részletes standardok hiánya – a professzionalizmus hiánya** – A professzionális minőségértékelés aspektusából „laikus szakértők”, a kommerciális minőségértékeléshez viszonyítva felületes szabályok alapján végzik a minőség értékelését. Ráadásul – miután az értékelők versenytársaikat értékelik - az értékelés aligha tekinthető függetlennek.

Az akkreditációs testület jövője

- Nyilvánvaló, hogy **az Akkreditációs Bizottság előtt két út áll.**
- Az egyik az, hogy **az akar lenni, ami, azaz a felsőoktatás hitelesítésének és önellenőrzésének oktatáspolitikai egyeztető testülete.**
- A másik út lényegesen nehezebb – ha a felsőoktatás **minőségellenőrző szervezete akar lenni, akkor radikálisan át kell alakulnia, professzionalizálódnia kell, ami a jelenlegi – törvényben előírt – összetétel és működés mód mellett megoldhatatlan.**

Összefoglalva a felsőoktatási minőségbiztosítás fejlődését

- XIX sz-i Humboldt-egyetem:

- **Szűk (elit) képzés – Akadémiai autonómia**

Minőségbiztosítás = oktató minősítés (tudományos minősítés és habilitáció)

- A posthumboldt-egyetem a XX század felsőoktatása:

- **Tömegesedés – Akadémiai autonómia**

Minőségbiztosítás = Akkreditáció (= a szféra önellenőrzése)
– **Aktív kormányzati oktatáspolitiká** (Kozma Tamás: A felsőoktatási akkreditáció - mint kormányzati politika - Európában kormányzati válasz a felsőoktatási expanzióra)

- A szolgáltató/vállalkozó egyeteme – a XXI század felsőoktatása:

- **Lassuló tömegesedés, kiterjedő gazdasági szerep - Gazdasági autonómia** (csökkenő akadémiai autonómia)

(Kommerciális) minőségbiztosítás = Belső minőségbiztosítás + Külső minőség-ellenőrzés és kormányzati kontroll

A felsőoktatási minőség indikátorai

- **Alkalmazhatóság (employability)**

- legelterjedtebb definíció szerint azt a **valószínűséget jelöli, amellyel egy frissen végzett hallgató munkahelyet talál.**
- Nem világos azonban, hogy mi adja ezt a valószínűséget.
- Az általánosan elfogadott vélekedés szerint a hallgató képességei és egyéb tulajdonságai tartoznak ide, melyeknek segítségével felvételt nyer egy adott munkahelyre, és ott képes bent is maradni.
- az **alkalmazhatóság négy fő komponensből** tevődik össze:
 - **szakértelem,**
 - **képességek (elsősorban született képességek),**
 - **öntudat és önbizalom, illetve a**
 - **stratégiai gondolkodásra való képesség és hajlam.**

- **Input indikátorok**

- amelyek az oktatási tevékenység
 - **személyi** és
 - **tárgyi feltételeiről** nyújtanak információt
 - relatív vagy abszolút mértékben.
- Ilyen általánosan használt mutatóként jellemezhető az
 - **egy oktatóra eső hallgatók száma,** vagy például
 - az egy hallgatóra, vagy egy oktatóra eső számítógépek száma.

- a **belső hatékonyság** indikátorai.

- a **tanulmányok átlagos időtartamát**,
- a **lemorzsolódási rátát** (a lemorzsolódó hallgatók száma az összesen felvett hallgatók számához viszonyítva) és
- a **végzési rátát** (a diplomát szerző hallgatók száma az összes felvett hallgató számához viszonyítva) szokták vizsgálni.

- DE értelmezési probléma

- egy egyetemen azért magas a lemorzsolódási ráta, mert az oktatás **színvonala alacsony**, és nem teszi lehetővé a vizsgákra való sikeres felkészülést, vagy pedig azért, mert az egyetem rendkívül magas szintű **„elitképzést”** folytat, amely követelményeinek csak kevesen képesek megfelelni. A
- végzési ráta tekintetében sem biztos, hogy azért végeznek jelentős arányban a felvett hallgatók, mert az oktatás minősége kiváló, elképzelhető az is, hogy az intézmény nem támaszt komoly követelményeket hallgatóival szemben.

- a **külső hatékonyság** indikátorai

- a **végzettek munkanélküliségi rátája**,
- azok aránya a végzett hallgatókon belül, akik tényleges **kvalifikációjuk alatt helyezkedtek el (kongruens elhelyezkedés)**, illetve
- a **munkakeresés időtartama** a végzés időpontjától számítva.

- Ha olyan hallgatókat képez az oktatási rendszer, akikre a munkapiacnak valóban szüksége van, akkor ezen hallgatók munkanélküliségi rátája alacsony lesz, nem kell végzettségük alatt elhelyezkedniük, illetve hamar találnak munkát.

- DE kevésbé egyértelmű, hogy ezen értékekre **mekkora hatása van az oktatási rendszernek, és mekkora az aktuális gazdasági helyzetnek**. Recesszió idején ugyanis a legkiválóbb egyetem végzettei is lassan találnak munkát, sok lesz közöttük állástalan, illetve jelentős részük fog végzettsége alatt elhelyezkedni. E mutatók sem értelmezhetőek tehát önmagukban; mindig szélesebb kontextusban kell őket elemezni

- **a hallgatói elégedettség mutatói**

- Ezen mutatók alkalmazásának alapja az, hogy **egy minőségi képzést nyújtó intézményben feltehetőleg elégedettebbek a hallgatók**, mint alacsony színvonalú oktatás esetén.
- Azonban kérdésként merül fel: **valóban attól lesz jobb egy képzés, hogy a hallgató jól érzi ott magát?** És valóban ez a legfontosabb célja a felsőoktatási rendszernek? A hallgatók értékítélete jellemzően más kritériumok alapján alakul ki, mint a társadalom vélekedése az oktatás minőségéről. A hallgatói vélemény tehát lehet eleme egy minőségbiztosítási rendszernek, de mindenképpen óvatosan kezelendő.

- **szubjektív kongruencia mutatók,**

- azaz, hogy a végzett és **elhelyezkedett hallgató mennyire érzi magát kompetensnek munkahelyén**, mennyire készítette fel az oktatási rendszer leendő munkájára.
- Ugyanis ha az oktatás jó minőségű, a hallgatót felkészítik várható feladatai ellátására, és olyan képzést kap, amilyenre a munkapiacnak szüksége van, és ezért végzettségének megfelelő állást talál, akkor munkahelyi elégedettsége magasabb lehet, mint ha ezen kritériumok valamelyike nem teljesül.
- Hátránya azonban ennek a megközelítésnek, hogy a munkahelyi elégedettség **számos egyéb külső körülménytől is függ**, ezért soha nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy mennyiben járul hozzá az oktatás színvonala.

Ki értékelje a minőséget?

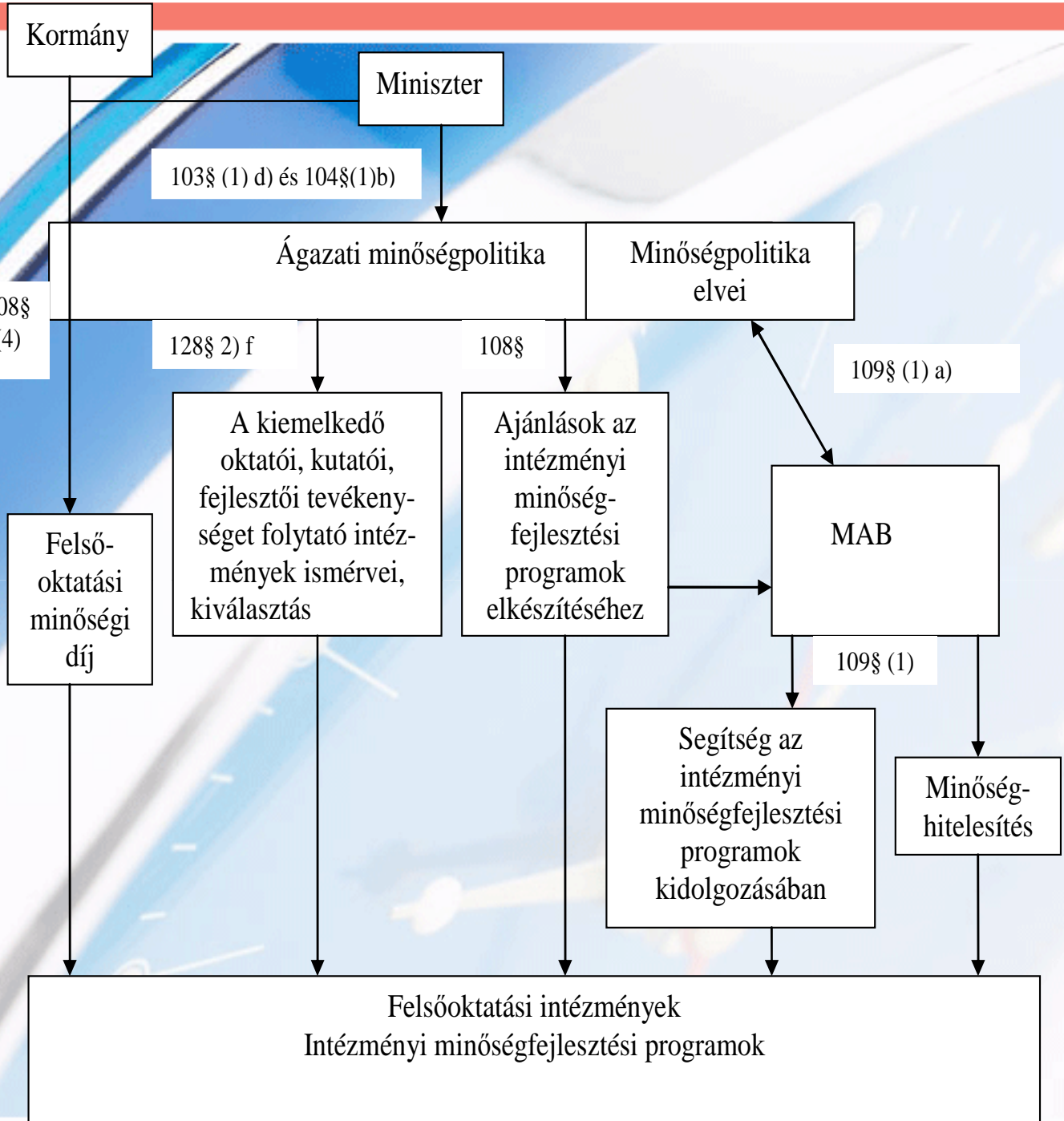
- A minőség mérésének – így az oktatás minőségértékelésének is - alapvető módszertani kérdése az, hogy **ki is végezze a minőség értékelést?**
- **az az igazi kérdés, hogy a minőség értékelője kinek az érdekeit képviseli, a szolgáltatóét, vagy a fogyasztóét,** illetve azok mely csoportjait?

A minőségértékelést végezheti

- **maga a szolgáltató önértékeléssel,**
 - **a szolgáltatók által létrehozott szervezet,**
 - **az állam által létrehozott szervezet,**
 - **külső független szervezet, és**
 - **a fogyasztók által létrehozott szervezet.**
-
- Az oktatási intézmények értékelésénél az utolsó kivételével, lényegében mindegyik előfordul.
 - **Általában a legtöbb minőségértékelési rendszer egyszerre több minőségértékelőt is használ (pl. önértékelés és külső független értékelő szervezet).**

***A hazai ágazati
felsőoktatási
minőségpolitika***

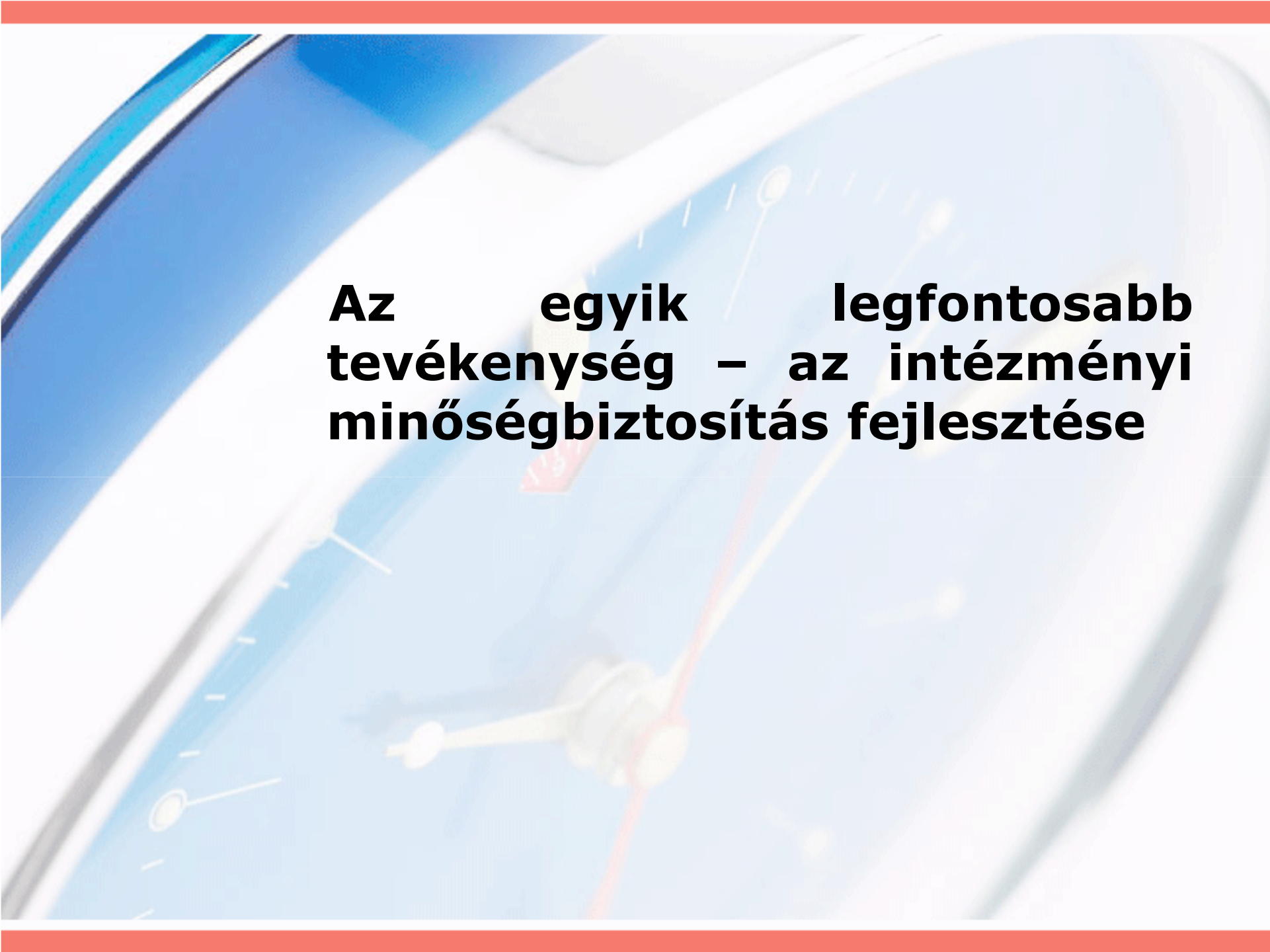
**A felső-
oktatás
ágazati
minő-
ségfej-
lesztési
rend-
szere a
törvény
alapján**

A felsőoktatás ágazati minőségfejlesztési rendszere a törvény alapján

- **104. § (1) Az oktatási miniszter felsőoktatás-fejlesztéssel kapcsolatos feladatai:** b) a felsőoktatás rendszere fejlesztési terveinek elkészíttetése, beleértve a középtávú fejlesztési tervet, **az ágazati minőségpolitikát,**
- **108. § (1) Az ágazati minőségpolitika végrehajtása érdekében az ágazati minőségfejlesztési rendszer** magában foglalja
 - *a) az ágazati minőségpolitika elveit,*
 - *b) az intézménylétesítéssel és -működéssel kapcsolatos minőséghitelesítést,*
 - *c) az intézményi minőségfejlesztési programokat.*
- **(2) Az ágazati minőségpolitika ajánlást tartalmaz** a felsőoktatás várható fejlesztési irányaira, céljaira, az azok megvalósításához szükséges eszközökre, **az intézményi minőségfejlesztési programok elkészítésére.**
- **(4) A Kormány** a felsőoktatási intézmények tevékenységének elismerése céljából **felsőoktatási minőségi díjat alapít.**
- **109. § (1) A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság a)** közreműködik az ágazati minőségpolitika elveinek elkészítésében és megvalósulásának figyelemmel kísérésében, **b) szakmai támogatást** nyújt a felsőoktatási intézmények minőségfejlesztési programjának kidolgozásához és működtetéséhez, **c) ellátja az intézménylétesítéssel és -működéssel kapcsolatos minőséghitelesítés feladatait,** **e) figyelemmel kíséri az ágazati minőségfejlesztési rendszer harmonizációját az Európai Felsőoktatási Térség felsőoktatási rendszereivel,**
- **128§ (2) Az Oktatási Minisztérium megállapodás alapján támogatást adhat** különösen **f) a kiemelkedő oktatói, kutatói, fejlesztői tevékenységet folytató felsőoktatási intézmények támogatásához**

A felsőoktatás ágazati minőségfejlesztési rendszere

- Viszony a MAB-hoz
 - MAB = akadémiai értékek minőségbiztosítása
 - MAB \neq felsőoktatási ágazati minőségbiztosítási testület
- Viszony az FTT-hez
 - FTT = Az FTT a miniszter a felsőoktatás fejlesztési, finanszírozási és kutatás-fejlesztési kérdéseiben döntés-előkészítő, véleményező és javaslattevő független szakértői testülete.
 - FTT \neq felsőoktatási ágazati minőségbiztosítási testület
- **TEHÁT meg kell teremteni a felsőoktatás ágazati minőségfejlesztésének fórumát**

**Az egyik legfontosabb
tevékenység – az intézményi
minőségbiztosítás fejlesztése**

Az intézményi minőségbiztosítás

- A **helyi minőségbiztosítás az autonóm tevékenység** - és szervezetalakítás jegyében az intézmények feladata, ami nem zárja ki - sőt igényli -, hogy a **központi minőségpolitika ajánlásokat** dolgozzon ki az intézmények számára a minőségbiztosítás, és a minőségfejlesztés megvalósítására, fejlesztésére.
- Az intézményi minőségbiztosítás nagyon sok vonatkozásban **marketing tevékenység** is. Ebből az aspektusból az a cél, hogy az intézmény szolgáltatásait igénybe vevők elégedettségét stabilizálják, javítsák, azzal a céllal, hogy a jelenlegi igénybevevők visszatérését és az új igénybevevők keresletét növeljék

Az intézményi minőségbiztosítás

Az intézményi minőségbiztosítás **elemei**

- Fel kell tárnia a felsőoktatási szolgáltatás **specifikus minőségjellemzőit és azok fontosságát.**
- Meg kell fogalmazni a minőségjellemzők területén **elérendő célokat.**
- Az **alkalmazottak számára** meg kell fogalmazni a minőség szempontjából fontos **teljesítménycélokat.**
- A **minőségfilozófia** beépítése az **intézményi kultúrába.**
- A meghatározott minőségszínvonal eléréséhez szükséges **dologi, személyi és szervezeti feltételek biztosítása.**
- A menedzsment és az alkalmazottak közötti közvetlen, a **minőséggel kapcsolatos kommunikáció kiépítése.**
- Az **alkalmazottak motiválása és irányítása** a minőségcélokkal összhangban.
- A **minőségi célok kommunikációja** „kifelé” és „befelé” egyaránt.
- A **minőséget akadályozó tényezők folyamatos feltárása, elemzése, elhárítása.**
- Minőségorientált kommunikációs és **ellenőrzési rendszer** működtetése.

- Az intézményi minőségbiztosítás szervezeti feltétele az, hogy az intézmény rendelkezzen olyan **értékelő egységgel**, amely az egész intézmény, illetve részegységeinek minőségértékelését végzi. Az intézmények esetében is nélkülözhetetlen az, hogy legyen olyan **minőségbiztosítási testület**, amely nem csupán az intézmény **oktatóiból, alkalmazottaiból** áll, hanem (legalább a befogadó régió) **munkaadóinak, önkormányzati testületeinek stb. képviselőit** is magába foglalja.

***Egy empirikus vizsgálat
néhány tanulsága***

Kérdőíves vizsgálat

- A kérdőíves felmérés során arra kerestünk választ, hogy **a gazdaság szereplői a felsőoktatás különböző – a minőségbiztosítás során indikátornak tekintett, vagy tekinthető – jellemzői közül melyeket, milyen mértékben tartanak fontosnak**
- **A kérdőív.**
 - A vállalat ágazati hovatartozásának, telephelyének, alkalmazotti létszámának, cégformájának és tulajdonviszonyainak azonosítása mellett 14 kérdést tartalmazott.
 - A kérdőív 81 – több kérdéscsoportba sorolt - indikátornak a felsőoktatás minőségére gyakorolt hatásának súlyát – illetve a vállalatok ezekre vonatkozó preferenciáit – igyekezett mérni.
 - Emellett azt is igyekezett megtudni, hogy a vállalatok melyik minősítő fórumot tartják relevánsnak.
 - Végül a vállalatok humántevékenységének tudatosságát s a felsőoktatással való kapcsolatának szorosságát igyekezett feltárni két kérdés.
- A kérdések kialakítására részint **vállalati szakemberekkel folytatott előzetes konzultációk alapján**, részint pedig a különböző felsőoktatási minősítési rendszerek indikátorainak áttekintése után került sor
- A kérdéscsoportok a következő témákat ölelték fel: **a jelentkezők sajátosságait, a kar, s az oktatók jellemzőit, a hallgatók jellemzőit, a hallgatói vélemények szerepét, a végzetek társadalmi, gazdasági beilleszkedésének jellemzőit, az intézmények jellemzőit**
- **A minta.** A kérdőívet **203 vállalattal illetve szervezettel** sikerült kiöltetni. Meghatározó részük jogi személyiségű vállalkozás. A minta több nem reprezentatív, - a viszonylag kis elemszám, valamint a teljes vállalati sokaságtól való jelentős, s nem is korrigálható eltérés miatt. Ennek ellenére vizsgálat alkalmas arra, hogy gazdasági szférának a felsőoktatási minőséggel kapcsolatos elvárásait feltárja.

A vállalatok és a felsőoktatás kapcsolata

- A vállalat és a felsőoktatás kapcsolatát firtató kérdésre
 - a cégek **16 %** válaszolta azt, hogy **semmilyen kapcsolata nincs a felsőoktatással,**
 - **36%-a** azt, hogy **távoli, laza kapcsolata** van,
 - 34 % azt, hogy közepes, és végül
 - 14 % azt, hogy szoros a kapcsolata a felsőoktatással.
- Tehát a cégek **52 %-ának semmilyen, vagy távoli laza kapcsolata van a felsőoktatással.**
- Egy korábbi vizsgálat ugyanezekre a kategóriákra 60%-ot mutatott ki.
- Tehát – amennyiben megengedjük magunknak az általánosítást, a két vizsgálat alapján mintegy 300 vállalat véleménye alapján – azt mondhatjuk, hogy a **hazai felsőoktatás és a vállalkozások között az esetek több mint felében semmilyen, vagy csak távoli laza kapcsolata van.**
- A vizsgálat szempontjából fontos a másik oldal is, hogy mintegy 40-48%-a viszont van valamilyen kapcsolatban a felsőoktatással, tehát véleményét nem csak a végzetek alapján tud mondani

Ki minősítsen?

- Az egyik kérdés azt igyekezett megtudni, hogy ***a vállalatok az oktatáspolitikai aréna melyik szereplőjének felsőoktatás-minősítését fogadják el leginkább ?***
- Az elfogadottság a következő rangsort adta:
 - 1. A gazdasági szféra szereplőiből létrehozott testület ,***
 - 2. A Tudományos Akadémia ,***
 - 3. A gazdasági szféra és a minisztérium képviselőiből létrehozott testület ,***
 - 4. A hallgatók ,***
 5. A felsőoktatási intézmények közös szervezetei
 6. Független szervezetek, folyóiratok stb.
 7. A minisztérium
 8. A intézmények önmagukat

A minőség legfontosabb indikátorai

- A 81 indikátort a kapott átlagpontoszámok alapján sorba rendezve a következő rangsort kapjuk:

1. Az oktatott tananyag korszerűsége

2. A munkaadók elégedettsége

3. Az oktatás gyakorlati orientáltsága

4. A tanulók kedvező véleménye az előadások színvonaláról

5. A végzettek elégedettsége

6. A gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező oktatók aránya a kar oktatói között

7. Az éles gyakorlati problémák aránya a tananyagban

8. A hallgatók képességei

9. A kar tudományos elismertsége

10. A hallgatók motiváltsága

11. A tanulók kedvező véleménye az oktatókról

12. A hallgatók vállalati gyakorlati lehetőségei

13. A hallgatók gyakorlati tapasztalatai

14. Az oktatás szervezettsége

15. Az oktatásba bevont gyakorlati szakemberek aránya

A minőség legfontosabb indikátorai – vállalatcsoportok szerint

- A magyar és a külföldi tulajdonú cégek preferencia-sorrendje néhány vonatkozásban különbözik. A különbség abban áll, hogy
 - a **külföldi tulajdonú cégek nagyobb jelentőséget** tulajdonítanak
 - a felsőoktatási intézmények és az oktatók gazdasági szférához fűződő kapcsolatainak, valamint
 - a hallgatók gyakorlati tapasztalatainak.
- A különböző alkalmazotti létszám-kategóriákba tartozó vállalatok preferenciái is közel állnak. A különbségek hogy
 - a **kisebb vállalatok nagyobb jelentőséget tulajdonítanak**
 - az oktatásba bevont gyakorlati szakemberek arányának,
 - a **közepes vállalatok**
 - a hallgatók vállalati gyakorlati lehetőségeinek,
 - a **nagy cégek pedig**
 - az oktatás szervezettségének és a tanulók oktatókról alkotott kedvező véleményének
- A szektor szerint
 - a **mezőgazdasági cégek nagyobb jelentőséget tulajdonítanak**
 - a szakmai szervezetek, és
 - a tudományos testületek elégedettségének, valamint
 - a tanulmányi versenyen elért eredményeknek.
- **Az ipari és a szolgáltatási szféra cégei viszont**
 - a kar tudományos elismertségét, valamint
 - az oktatásba bevont gyakorlati szakemberek arányát, továbbá
 - az oktatás szervezettségét preferálják.

A minőség legkevésbé fontos indikátorai

- a 15 **legkevesebb pontot kapott indikátort**, akkor több olyan tényezőt találunk, amelyek az akadémiai minősítés esetében fontos szerepet játszik:
 - 66. **A sokat idézett oktatók aránya** a kar oktatói között
 - 67. **A gazdaság szereplőitől kapott támogatások**
 - 68. A hallgatói önkormányzatok elégedettsége
 - 69. A gazdasági gyakorlattal bekerülő tanulók aránya
 - 70. **A végzést követő három éven belül elhelyezkedők aránya**
 - 71. A felsőoktatási intézménynek a saját végzettjeihez fűződő kapcsolatai
 - 72. A végzetek között a „menő” vállalkozók aránya
 - 73. **A lemorzsolódók aránya az elsőévesek között**
 - 74. A társadalmi, vállalati ösztöndíjjal bekerülő tanulók aránya
 - 75. A végzést követően azonnal más szakirányban továbbtanulók aránya
 - 76. A végzetek között a legmagasabb állami kitüntetéssel elismertek aránya
 - 77. **A végzést követően doktori képzésben továbbtanulók aránya**
 - 78. Az adományozó alumnusok átlagos aránya
 - 79. **A végzést követő három év után inkongruens módon foglalkoztatottak aránya**
 - 80. A sok órát tartó oktatók aránya a kar oktatói között
 - 81. A végzetek között a vezető politikusok aránya

A hallgatók véleményének fontossága

- Arra a kérdésre, hogy **mennyire fontos a tanulók véleménye** az intézményről illetve az oktatásról:
 - **A vállalatok 78%-a a nagyon fontos és fontos válaszlehetőség valamelyikét jelölte meg, s**
 - **mindössze 3 % jelölte a nem igazán fontos válaszlehetőséget, és**
 - **senki nem jelölte be az egyáltalán nem fontos válaszlehetőséget.**
- A **külföldi tulajdonú vállalkozások 81%-a** gondolta a hallgatók véleményét **nagyon fontosnak** vagy **elég fontosnak** , míg
- a **magyar tulajdonúaknak 77%-a** – (ezen belül a nagyon fontos válasz viszont a magyar tulajdonú vállalatoknál volt több).
- **A legkisebb vállalatok preferálták legkevésbé a hallgatók véleményét** , de ezek esetében is 73% volt a nagyon fontos és elég fontos válaszok aránya.
- Ugyanakkor a legnagyobb cégek esetében volt legnagyobb a nem igazán fontos válaszok aránya, de ez az arány csupán 6 % volt.
- A hallgatói vélemények a szolgáltató szektor vállalatainak valamivel fontosabbak (a nagyon fontos és elég fontos válaszok aránya 79%), mint az ipari vállalatoknak (78%), - s legkevésbé fontos a mezőgazdasági vállalkozások számára (72%)

Konklúzió

- A vállalati szakemberek alapvetően a felsőoktatási képzés olyan indikátorait tartják a minőség szempontjából a **legfontosabbak**, amelyek a felsőoktatási képzés **gyakorlatorientáltságát jellemzik** (a munkaadók elégedettsége, az oktatás gyakorlati orientáltsága, a gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező oktatók aránya a kar oktatói között, az éles gyakorlati problémák aránya a tananyagban, a hallgatók vállalati gyakorlati lehetőségei, a hallgatók gyakorlati tapasztalatai, az oktatásba bevont gyakorlati szakemberek aránya).
- A **legfontosabb indikátorokhoz tartozik a hallgatók, ill. a végzetek elégedettsége** is (A tanulók kedvező véleménye az előadások színvonaláról, a végzetek elégedettsége, a tanulók kedvező véleménye az oktatókról). Fontos indikátorok a hallgatók képességei, és a a hallgatók motiváltsága, továbbá az oktatott tananyag korszerűsége, az oktatás szervezettsége. Szembe tűnő, hogy a legmagasabbra pontozott tizenöt indikátor között egy „igazi” akadémiai jellemző van (a kar tudományos elismertsége).
- **Általában – az az egyébként nem meglepő – végkövetkeztetést lehet megfogalmazni, hogy a vállalati megítélés szerint a felsőoktatás minőségét sokkal inkább az oktatás, az oktatók, a hallgatók és a tananyag gyakorlatorientáltsága mintsem az akadémiai ismérvek jelentik.**

Köszönöm

a

figyelmet